

# Rotavirová infekce u dětí

**Pavla Dvořáková, DiS.**

Dětská klinika FN Olomouc

Rotaviry patří k nejznámějším a nejčastějším průjemovým onemocněním u malých dětí. Postihují téměř všechny děti do 4 let věku, nejčastěji však kolem 6–24 měsíců. Způsobují těžké průjmy. Velmi rychle a snadno se šíří. Jejich inkubační doba je velmi krátká, 12 hodin až 4 dny. Rotavirová gastroenteritida bývá jednou z nejčastějších příčin hospitalizace u dětí do 2 let věku, kdy příznaky onemocnění mohou vést k těžké dehydrataci organismu, až k ohrožení života dítěte.

**Klíčová slova:** průjem, hygiena, zvracení, dietní režim, očkování.

## Rotavirus infection in children

The paper aims to provide information on rotavirus infection. It is a diarrhoeal disease affecting almost all children under 4 years of age. Rotaviruses are the most common cause of diarrhoea in infants and young children, most typically between 6 and 24 months of age. They cause severe diarrhoea. They spread very rapidly and easily. Their incubation period is very short ranging from 12 hours to 4 days. Rotavirus gastroenteritis is among the most common causes of hospitalization in children under 2 years.

**Key words:** rotaviruses, diarrhoea, hygiene, vomiting, dietary regimen, vaccination.

Pediatr. pro Praxi 2009; 10(6): 410

## Úvod

Rotavirové infekce jsou vysoce nakažlivé, expozice již malého množství virových částic může vyvolat infekci.

Rotavirus je mimořádně odolný, šíří se nejčastěji přenosem z ruky do úst – při kontaktu se stolicí infikované osoby, ale i vzduchem. Vydrží na hračkách i rukách až několik dnů, vydrží i působení některých dezinfekčních prostředků. Vyskytuje se nejčastěji v zimním období a na jaře, jsou ale běžné i celoročně.

Projevují se průjemem, většinou vodnatým, bez příměsí krve. Stolice bývají páchnoucí a velmi časté – i 20krát za den. Dále se objevuje zvracení, bolesti břicha nebo křeče, horečka, nechutenství, celková slabost a únava dítěte.

Pokud dítě nezvládá přijímat tekutiny, dochází k rozvoji dehydratace. Pro ni jsou typické oschlé sliznice – okorálé rty, zapadlé oči, snížené napětí kůže a samozřejmě i méně moči. V takovém případě už bývá nutná hospitalizace dítěte a jeho postupná rehydratace.

## Léčba

Pokud dítě zvládá pít a má větší příjem tekutin než ztráty, pak je léčba zvládnutelná doma jako u běžných průjmů. V domácí péči se kromě dostateku tekutin dítěti zajistí dietní bezmléčná strava, klid na lůžku a léčba příznaků onemocnění – při horečce podávají rodiče antipyretika (pokud dítě zvrací, volí spíše čípky, při průjmu spíše sirup). Všem bývají doporučena probiotika – např. lactobacillus.

U dítěte, které neustále zvrací a má průjem, dochází k rychlé dehydrataci organismu. V tomto případě už je vyžadována hospitalizace a léč-

ba v nemocnici. Po přijetí dítěte do nemocnice se zajistí kapací infuze a provede se základní laboratorní vyšetření. Diagnostika rotavirů se provádí odebráním vzorku stolice – testy ELISA detekují antigen rotavirů ve stolici, kde je vysoká specifita a senzitivita. K tomuto vyšetření postačí malé množství stolice, výsledek bývá poměrně rychle. Je-li pozitivní, laboratoř obratem volá. Až 67 % dětí má vyšší jaterní enzymy v séru. Dle výsledků se pak dítě dostatečně zavodňuje a dochází k úpravě vnitřního prostředí dodáním potřebných iontů v kapací infuzi.

Dítěti dáme čas na odpočinek, při zlepšení stavu zkoušíme podávat po několika hodinách čaj po lžičkách. Zvládne-li dítě čaj, může začít zkoušet suchou stravu, většinou stačí rohlík nebo piškoty. Léky podáváme opět jen podle příznaků – při horečce antipyretika, při neustávajícím zvracení se mohou podat antiemetika. Všem dětem podáváme probiotika.

Nedílnou součástí úspěšné léčby a spokojenosti dítěte je i ošetřovatelská péče o kůži (bývá podrážděný zadeček) a komunikace mezi sestrou, rodiči a lékařem. Sestra musí zapisovat počet zvracení a stolice, veškerý příjem tekutin. Podle toho lékař ordinuje a reguluje kapající infuze k potřebnému příjmu tekutin.

## Prevence

Jelikož se toto onemocnění velmi rychle šíří, je samozřejmostí nutnost preventivních opatření k zabránění přenosu. Mezi ně patří především zvýšená hygiena a dezinfekce rukou, dezinfekce povrchů hraček a izolace dětí mimo kolektiv. Přestože v nemocnicích jsou tato opatření samo-

zřejmě, nezřídka onemocní i rodiče a nakažení se nevyhne ani zdravotnímu personálu.

Nejúčinnější prevencí by proto mohlo být očkování. V současné době jsou u nás dvě vakcíny, ROTATEQ a ROTARIX. Jedná se o živé očkovací látky podávané ústy, které způsobí redukcí rotavirových enteritid. První dávka se podává od šesti týdnů a očkování by mělo být dokončeno před 24. týdnem. Můžou být podávány i současně s jinými neživými očkovacími látkami.

Cena očkovacích látek se pohybuje do 2000,- Kč. Vakcíny chrání dítě zejména proti těžkým infekcím, a to do 5 let. Bohužel toto očkování není hrazeno zdravotními pojišťovnami a rodiče ho hradí sami.

## Závěr

Vzhledem k rozšířenosti a vysoké nakažlivosti tímto průjemovým onemocněním by bylo vhodné plošné očkování.

Zatím se tak děje jen v Belgii, Rakousku, Německu a od roku 2009 i ve Finsku.

Informace o očkování najdete na [www.ockovacentrum.cz](http://www.ockovacentrum.cz) nebo je zjistíte na bezplatné lince 800 123 121.

## Literatura u autorky

**Pavla Dvořáková, DiS.**

Dětská klinika FN Olomouc  
Puškinova 5, 775 20 Olomouc  
[pajadvorako@seznam.cz](mailto:pajadvorako@seznam.cz)